

Erasmus +
Agita Šteinberga

Prakse

DRAWinternational mākslinieku rezidencē *Caylus*, Francijā

01.10.2014 - 30.04.2015.

Pilsētvide

Viduslaiku ciemats *Caylus* atrodas Francijas Dienvidos Viduspireneju (Midi Pyrénées) reģionā. Ciematā ir aptuveni 1500 iedzīvotāju, pārsvarā vecāka gadu gājuma francūži, kā arī briti un nīderlandieši. Vasarās ciematu apmeklē arī ievērojams skaits tūristu. Nelielajā ciematā ir trīs mazi pārtikas veikaliņi, divi gaļas veikali, divas maiznīcas, divi bāri, viesnīca ar restorānu, trīs picērijas, skaistumkopšanas salons un trīs frizētavas. Ir arī neliela bibliotēka, banka, pasts, divas reizes nedēļā tiek organizēts tirgus. Salīdzinot ar Latvijas mazpilsētām, iespēju ir diezgan daudz, jāatzīst gan, ka cenas ciemata veikalos mēdz būt pat četras reizes augstākas kā lielveikalos.

Kalni, kas ieskauj ciematu, ir Centrālais masīvs, tie nav pārāk augsti un pārsvarā ir klāti ar ozolu mežiem un pļavām, tikai vietām atsedzas klintis. Tā kā reljefs nav piemērots labības audzēšanai, mežu ielokā ganās milzīgs skaits mājlopu – govīs, aitas un kazas. Visapkārt *Caylus* ir izveidotas pastaigu takas ar norādēm, tās ir dažādas sarežģītības un dažāda garuma – lielisks veids, kā atklāt Francijas dabu – kalnu grēdas, ūdenskritumus, upes, alas, baložu mājas, baznīcas, dzīvniekus. Savvaļas dzīvnieku gan šeit nav palicis daudz, franči ir aizrautīgi mednieki. Kurā gan valstī vēl varētu ieviest kārtību, ka stundas skolēniem katru trešdienu beidzas pulksten 12:00, lai skolotāji varētu doties medībās!

Tuvākās lielpilsētas ir Tulūza, kas ir 90 km attālumā no *Caylus*, Robeza – 100 km, Bordo – apmēram 150 km. 40 minūšu braucienā atrodas *Montauban*, kas tiek dēvēta par Engra (Ingres) dzimteni. Aptuveni stundas braucienā ar automašīnu var nokļūt apburošajā Albi, no kurienes nācis gleznotājs un grafiķis Tulūzs Lotreks. Tur arī iespaidīgs viņa muzejs.

Spānijas un Francijas dienvidi zināmi arī, pateicoties daudzajām atklātajām aizvēstures laika alām, kas lielā skaitā atrodas šajā Eiropas daļā, viena no tām ir slavenā Peš Merle (Pech Merle) ar 4 km garo alu sistēmu un daudzajiem krāsainajiem alu gleznojumiem, kas darināti pirms 25 000 gadu.

Sadzīve un valoda

Visapkārt *Caylus* ir neskaitāmi daudz ievērojamu vietu, kas sasniedzamas pāris stundu braucienā, vienīgi tad ir nepieciešama automašīna, jo autobusi kursē ļoti reti, bet tuvākā stacija atrodas 20 km attāļajā *Caussade*. Es ļoti bieži uz tuvākajām pilsētām devos ar auto stopiem, kas reizē bija arī manas franču valodas nodarbības, cilvēki šajā Francijas daļā ir ļoti laipni un

izpalīdzīgi, labprāt dalījās savās pārdomās un vēlējās uzzināt, ko es šeit daru un ko domāju par viņu zemi. Sarunas, protams, notika manā lauzītajā franču valodā, tā kā praksē strādāju pie britiem, stopēšana kļuva par iespēju uzlabot manu franču valodu.

Jāpiebilst, ka pirms došanās uz Franciju, vienu mēnesi apmeklēju intensīvos (15 stundas nedēļā) franču valodas kursus Francijas institūtā Rīgā. To arī ieteiktu ikvienam, kas dodas studēt vai praksē uz Franciju, pat tik īsi kursi palīdz saprast, kā veidojas valoda, un iedrošina to lietot un apgūt tālāk. Patiesībā gan biju cerējusi valodu iemācīties vairāk, taču tas laikam būtu noticis gadījumā, ja prakses devēji būtu bijuši vietējie. Reiz kādā dzimšanas dienas ballītē, uz kuru biju ielūgta kopā ar Maknortoniem (McNorton), *DRAWinternational* vadītājiem, bija holandieši un angļi, un tikai divi no kādiem 15 viesiem bija francūži, viens no holandiešiem mani brīdināja, ka nebūs pārsteigums, ja pēc atgriešanās mājās runāšu holandiešu, nevis franču valodā. Man radās īpašas simpātijas tieši pret nīderlandiešiem, viņi likās tuvāki latviešiem nekā briti. Arī par francūžiem, kaut arī viņu dzīves stils un paradumi ļoti atšķiras no mani, neko sliktu nevaru teikt, visi satiktie likās laipni un atsaucīgi, reizēm viņu izrādītās rūpes un interese pārsteidza. Franči ir īpaši ar savām tradīcijām, cieņu pret pārējiem, viņi ir smalki, bet ne iedomīgi, šarmanti.

Ievērojami šajā laikā ir uzlabojusies mana angļu valoda.

Mājas *Caylus* ir mūra un celtas laikā no 13. līdz 17. gadsimtam. Tās projektētas tā, lai saglabātos vēsas un lai saule neiespīdētu logos, tāpēc ziemā tajās ir vēss un drēgns. Tomēr tumšā un drūmā ziema ilgst tikai pāris mēnešus, pirmie taureņi un sniegpulkstenītes parādās jau februāra sākumā. Sniegs, ja arī uzsnieg, tas nekad nenoklāj zemi, jo temperatūra zem nulles noslīd reti. Ziemas mēneši ciematā bija ļoti klusi, bija diezgan lietains, cilvēki lielāko daļu laika pavada mājās, slēgi priekšā logiem netiek atvērti, lai taupītu siltumu, daži iedzīvotāji *Caylus* atstāj jau rudenī, lai atgrieztos atkal pavasarī, kad viss atdzīvojas, ciemats kļūst rosīgs, *DRAWinternational* ierodas jaunās sezonas mākslinieki.

Prakses vieta

Prakses vietu sāku meklēt jau vairākus mēnešus pirms Erasmus+ konkursa izsludināšanas, rakstīju uz daudzām mākslinieku rezidencēm un mākslas galerijām, taču atsaucās tikai nedaudzas, visbeidzot *DRAWinternational* bija vienīgā, kas līdz noteiktajam termiņam bija apstiprinājusi, ka vēlās mani pieņemt kā praktikantu savā mākslinieku rezidencē *Caylus*, Francijā. Pirms došanās uz Franciju notika divas *Skype* intervijas, kuru laikā iepazinos ar abiem īpašniekiem Džonu Maknortonu (John McNorton) un viņa sievu Grētu (Grete). Līdz šim rezidence bija ierīkota īpašnieku mājā, ko viņi bija iegādājušies pirms aptuveni 12 gadiem, kad pārcēlās uz dzīvi no Velsas uz Franciju. Tā kā biju pieteikusies kā prakticante, Maknortoni izlēma paplašināt sava uzņēmuma apmērus un jau 2014. gada vasarā sāka īrēt dzīvokli vecās žandarmērijas ēkā, viena no trim guļamistabām tur tika piešķirta man. (Par to viņiem maksāju 250 Euro mēnesī). Ierados oktobrī reizē ar trim māksliniekiem – kanādieti, izraēlieti un japānieti.

Mākslinieku rezidenci *DRAWinternational* Džons un Grēta Maknortoni (John and Grete

McNorton) izveidoja pirms vairākiem gadiem, pirmsākumos uz turieni brauca Džona studenti no Kārdifas Velsā, vēlāk tā kļuva par starptautisku mākslinieku rezidenci, šobrīd ir izveidota arī biedrība *ArtHouseCaylus*, kas vairāk gan saistīta ar jauniegūtajiem terašu dārziem un četrām pigmeju kāzām.

Rezidencē savus pieteikumus tiek aicināti iesniegt mākslinieki no jebkuras vietas pasaulē, mēnesī par uzturēšanos mākslinieki maksā 1750 eiro, kā arī paši sedz transporta pakalpojumus, cenā ir iekļauta dzīvesvieta, studija, vakariņas 6 reizes nedēļā, ekskursija uz kādu no apskates vietām, kā arī plakāti un citi ar atvērto studiju (open studio) saistītie izdevumi, ja mākslinieks nolemj, ka vēlās prezentēt rezidencē paveikto.

Rezidencē netiek pieņemti mākslinieki, kas grib ierasties kopā ar bērniem vai dzīvesbiedriem. Tā kā cena par šo rezidenci ir augsta, lielākoties šeit ierodas mākslinieki no ASV.

No novembra līdz martam rezidencē bija viena, jo ziemā mākslinieki aukstuma un dārgās apkures dēļ netiek uzņemti. Šajā laikā varēju pievērsties savam radošajam procesam – zīmēju un veidoju skices tālejošākiem projektiem.

No īpašnieku puses man bija dažādi uzdevumi:
Brošūras/kataloga par rezidenci dizaina izstrāde;
Izkārtnes (bannera) dizaina izstrāde;
Atbildēšana uz e-pastiem; sadarbības meklēšana ar dažādām galerijām;
Žandarmērijas mājas uzkopšana, nelieli remontdarbi, inventarizācija, inventāra uzmanīšana;
Darbs dārzā, tīrīšana un kazu apkopšana;
Iemūžināt mākslinieku darba procesu un rezultātu fotogrāfijās;
Filmēt performances;
Papildināt rezidences blogu (<https://arthousecaylus.wordpress.com/>) un *Facebook* profilu;
Nodot tālāk māksliniekiem jebkādu informāciju no vadītājiem;
u.c.

Vērtējums un atziņas

Pirmkārt, esmu ļoti pateicīga LMA un Erasmus + par man doto prakses iespēju, pilnīgi noteikti šī prakse man ir devusi ļoti lielu pieredzi un jaunas atziņas gan mākslas, gan rezidences vadīšanas jomā, kā arī lielisku angļu un franču valodas praksi.

Tā kā ziemas mēnešos man bija diezgan daudz brīvā laika, pievērsos zīmēšanai, akadēmijā studēju tēlniecību, tāpēc šī pieredze man bija samērā jauna. Esmu apmierināta ar daudzajiem zīmuļa un pildspalvu zīmējumiem. Jau agrāk biju attīstījusi ideju, ka, ierobežojot līdzekļus un materiālu izvēli, var panākt izmaiņas radošajā darbībā. Tā kā Francijā ierados bez jebkādiem materiāliem, tur nolēmu iegādāties tikai nedaudz papīru, grafiņa zīmuļus un dažas lodīšu pildspalvas, tā arī turpināju pārējos mēnešus izmantot šos pašus materiālus. Ceru, ka izdosies sarīkot izstādi un parādīt prakses laikā paveikto.

Piedaloties *La Grande Lessive* (Lielā veļas diena) mākslas pasākumā, izveidoju arī

instalāciju, kas vairāk kā mēnesi priecēja ciemata iedzīvotājus, jo atradās vitrīnā pašā centrā.

Praksē uz mākslinieku rezidenci vēlējos doties, lai iegūtu pieredzi šādas iestādes vadīšanā, pirms tam kā māksliniece vai ciemiņš biju pabijusi rezidencēs Zviedrijā, Igaunijā un Islandē, šī rezidence ļoti atšķīrās no citām, tagad esmu iepazinusi dažādus iespējamus modeļus un varu izvērtēt katras plusus un mīnus.

Kā vienu no ievērojamākajām vērtībām, ko ieguvu, noteikti būtu jāmin sevis pašas apzināšanās. Pateicoties šai praksei, sapratu, ka man patīk uzņemties atbildību, būt noteicējai pār katru manu dienu, pašai plānot savu laiku, vēlos strādāt pati sev. Kaut arī praksē man bija daudz brīvā laika, nespēju justies brīvi, jo rezidences īpašnieki vienmēr bija tuvumā, pēc atvērtiem vai aizvērtiem logu slēgkiem vienmēr zināja, kur es esmu.

Jau kopš pirmās ierašanās dienas man bija sajūta, ka esmu svarīga, ka man jāzina, kas notiek rezidences iekšienē, jāpiedalās lēmumu pieņemšanā, protams, īpašniekiem es biju tikai *interns*, tāpēc pagāja laiks, līdz pati sāku sevi apzināt kā praktikantu, sapratu, ka neesmu viņiem tik svarīga, kā pati sākumā biju domājusi un kāda arī vēlējos būt. Tieši pateicoties šai pieredzei, nonācu pie domas par to, ka gribu strādāt pati sev un gribu būt pati sev priekšiece. Kā to panākt, tas ir mans nākamais uzdevums.

Ieteikumi tiem, kas plāno doties praksē:

Noteikti praktiski būtu jāmeklē ļoti laicīgi un ar iestādēm, kas izrāda interesi, vēl pirms došanās vajadzētu visu pārrunāt un noskaidrot. Dažādu valstu iedzīvotāji atšķiras un ne visi visu saprot bez izskaidrošanas, jau iepriekš ir jāizrunā gan par naudu, gan dzīvesvietu, dzīvesbiedriem, ja tādi ir, darba stundām, pienākumiem no jūsu un no prakses devēju puses.

Kad meklēju praksi, nebiju pārliecināta vai mans draugs brauks man līdz, tāpēc pirmajā *Skype* intervijā ar Džonu un Grētu neko neminēju. Kad divus mēnešus pirms došanās ceļā teicu, ka gribu Francijā dzīvot ar savu draugu, izrādījās, ka tā ir problēma, jo viņi bija izīrējuši dzīvokli, kurā bija paredzēts dzīvot tikai man kopā ar māksliniekiem. Pāris nedēļu ciemošanās pie manis manam draugam (Andrim Maračkovskim) bija jānopelna, darot dažādus fiziskus darbus rezidences un ciematā labā.

Tāpat ieteiktu izrunāt, kad varēsiet apciemot ģimeni vai draugu, jo arī tā var izrādīties problēma. Otrā mēneša sākumā pēc ierašanās brīdināju Maknortonus, ka vēlos apciemot ģimeni Ziemassvētkos, tas problēmas neradīja, taču, kad aprīlī izteicu nepārprotamu vajadzību dažas nedēļas jūlijā paciemoties Latvijā, sekoja pārmetumi un neizpratne, kas beidzās ar lūgumu atstāt viņu rezidenci nekavējoties. Tā diemžēl mana prakse beidzās pēc septiņiem mēnešiem, paredzēto divpadsmit vietā.

Tomēr joprojām uzskatu, ka, braucot prom uz ilgāku laiku, ik pēc pāris mēnešiem būtu noderīgi apciemot mājas, ne tikai, lai satiktu ģimeni un atjaunotu saites ar dzimteni, bet arī, lai atkal un atkal *ar svaigu aci* paskatītos uz prakses vietu un pilsētu, valsti, kurā tagad dzīvojat. Šādā veidā var no jauna novērtēt, kas tad Erasmus laikā jau ir iegūts, vai ir tā, kā biju

iedomājusies un, ja kaut kas nav tā, kā tam būtu jābūt, tad pēc neilgajām brīvdienām Latvijā, visam var ķerties klāt ar jaunu sparū.

Kad Ziemassvētkos apciemoju Latviju, sapratu, ka neesmu īpaši papildinājusies franču valodā, kā arī man pietrūkst peldēšanas, jo pēdējos gadus katru nedēļu biju gājusi uz baseinu, tad arī nolēmu no janvāra sākt braukt ar autostopiem uz 30 km attālo baseinu *Villerfranche* pilsētā. Tā šis ik nedēļas ceļojums pārvērtās par aizraujošu franču valodas nodarbību. Tāpat pēc atgriešanās no Ziemassvētku brīvdienām radās jaunas idejas radošajā jomā.

Arī tagad, kad esmu jau vairāk kā nedēļu Latvijā, zinu ko mainītu un kā dzīvotu, ja man šīs būtu tikai brīvdienas un mana prakse Dienvidfrancijā turpinātos.

Paldies par lielisko iespēju Erasmus +, LMA, akadēmijas koordinatorei Intai Rubulei un prakses vadītājiem Džonam un Grētai Maknortoniem!